

نگاهی به تاریخ عُمان

نویسنده: احمد بن یسعود سیابی
تحقیق و برگردان: صادق عبادی

۱۳۹۸ ش، ۲۰۱۹ م

انتشارات سرایی

نام کتاب	:	نجاه به تاریخ عُمان
نویسنده	:	احمد بن سرد سیابی
تحقیق و برگردان	:	صادق عباسی
چاپ اول	:	۱۳۹۸ ش، ۹، ۰۱
امور فنی	:	رضا دولت‌زاده
شمارگان	:	۷۰۰ جلد
قیمت	:	۵۰۰۰۰ تومان
تلفکس	:	(+۹۸۲۱) ۲۲۵۶۳۴۵۸
همراه	:	(+۹۸۹۹۰) ۳۷۱۲۰۱۸
ایمیل	:	SaraeiPublication@gmail.com

کلیه حقوق چاپ و نشر، محفوظ و مخصوص ناشر است
و هرگونه کپی‌برداری بدون اجازه‌ی ناشر پیگرد قانونی دارد.

فهرست

۱۷		مقدمه نویسنده
۱۳		مقدمه برگردان

عمان پیش از اسلام

۲۲		عمان در دوره اول عربستان
۲۲		عرب بائدة / مسعرية
۲۶		عمان در دوره اقوام ساسی
۲۶		سومریان
۲۷		فینیقیها
۲۸		آشوریان
۲۸		بابلیها
۲۹		عمان در دوره پارسیان، اسکندر و سلوکیان
۲۹		پارسیان
۲۹		اسکندر مقدونی
۲۹		سلوکیان
۳۰		چیره شدن دوباره پارسیان
۳۲		عمان در دوره عربی باستانی دوم
۳۲		مالک بن فهم ازدی
۳۴		آل معوله
۳۵		آل جلندی

عمان در دوره اسلامی

- ۳۸ عمان در دوره خلافت اسلامی
- ۳۸ اولین عمانی که اسلام آورد
- ۴۱ داستان مسلمان شدن دو پادشاه عمانی
- ۴۶ عمان در دوره خلافت اسلامی
- ۴۹ داستان ارتداد در عمان
- ۵۱ عمان در دوره امویان
- ۵۶ عمان در دوره عباسیان
- ۵۶ اولین حکومت امامت اباضیه
- ۶۱ تسلط مجدد عباسیان بر عمان
- ۶۳ دوره دوم از حکومت امامت اباضیه
- ۶۳ امام محمد بن ابی عفان (حک ۱۷۷-۱۷۹)
- ۶۴ امام وارث بن کعب خروسی (حک ۱۷۹-۱۹۲)
- ۶۵ امام غسان بن عبدالله بن علی (حک ۱۹۲-۲۰۷)
- ۶۷ امام عبد الملک بن حید علوی (حک ۲۰۷-۲۲۶)
- ۶۹ اختلاف های فقهی و عقیدتی در آن دوره
- ۷۱ امام مهنابن جیف ریحمدی (حک ۲۶۵-۲۷۷)
- ۷۵ امام صلت بن مالک خروسی (حک ۲۳۷-۲۷۱)
- ۷۹ امام راشد بن نظریحمدی (حک ۲۷۲-۲۷۷)
- ۸۰ امام عزان بن تمیم خروسی (حک ۲۷۷-۲۸۰)
- ۸۰ جنگ داخلی قبیله های
- ۸۲ تسلط عباسیان بر عمان
- ۸۴ دوره سوم حکومت امامت (حک ۲۸۰-۳۲۰)
- ۸۶ دوره چهارم حکومت امامت
- ۸۶ امام سعید بن عبدالله رحیلی (حک ۳۲۰-۳۲۸)
- ۸۷ امام راشد بن ولید کندی (حک ۳۲۸-۳۴۲)

۸۸	دوره پنجم حکومت امامت
۸۸	امام حفص بن راشد (حک ۳۵۵-۳۶۴)

دوره ششم حکومت امامت

۹۲	دوره ششم حکومت امامت
۹۲	امام راشد بن سعید خروسی (حک ۴۴۲-۴۴۵)
۹۶	امام خلیل بن شاذان خروسی (حک ۴۴۵-؟)
۹۷	امام بن علی خروسی (حک؟-۴۷۶)
۹۸	امام راشد بن ولید خروسی (حک سه دهه پایانی)
۹۹	امام غنیش بن محمد بن هشام (حک دهه اول سده ۶)
۹۹	امام محمد بن غنیش (حک ۵۱۰-۵۵۷)
۹۹	امام موسی بن (حک حدود ۵۷۹)
۱۰۰	امام محمد بن غسار بن (حک حدود ۵۷۹)

اولین دوره حکومت سلاطین سلسله نبهانی

۱۰۲	اولین دوره حکومت سلاطین سلسله نبهانی
-----	--------------------------------------

دوره هفتم حکومت امامت

۱۱۰	دوره هفتم حکومت امامت
۱۱۰	امام خلیل بن عبد الله خروسی (حک سده ۹)
۱۱۰	امام حواری بن مالک (حک ۸۰۹-۸۳۲)
۱۱۱	امام مالک بن حواری (حک ۸۳۲-۸۳۹)

- ۱۱۱ امام ابو الحسن بن خمیس (حک ۸۳۹-۸۴۶)
- ۱۱۲ امام محمد بن سلیمان مفرجی (حک ۸۷۵-۸۸۵)
- ۱۱۲ امام عمر بن خطاب خروسی (حک ۸۸۵-۸۹۴)
- ۱۱۵ امام محمد بن سلیمان مفرجی (حک ۸۹۴ - ؟)
- ۱۱۵ امام عمر شریف (سده ۹)
- ۱۱۵ امام احمد بن عمر بن محمد ربخی (سده ۹)
- ۱۱۵ امام محمد بن سلیمان (سده ۹)
- ۱۱۶ امام ابو الحسن بن عبد السلام (سده ۹)
- ۱۱۶ سلطان سلیمان بن سلیمان نبهانی (سده ۱۰)
- ۱۱۸ امام محمد بن اسماعیل اسماعیلی (حک ۹۰۶-۹۴۲)
- ۱۱۹ امام برکات بن محمد بن اسماعیل (حک ۹۴۲ - ؟)
- ۱۱۹ امام سرب قاسم فضیلی (حک سده ۱۰)

دومین دوره حکومت نبهانیان

- ۱۲۲ دومین دوره حکومت نبهانیان
- ۱۲۲ سلطان فلاح بن محسن نبهان ۱ (حک ۱۰۵۰ - ۱۰۵۱)
- ۱۲۳ سلطان سلیمان بن مظفر نبهانی (حک ۱۰۵۰ - ۱۰۵۱)
- ۱۲۶ امام عبد الله بن قرن هنائی (حک ۹۶۷ - ۹۸۱)
- ۱۳۰ دوره هشتم حکومت امامت یعربها
- ۱۳۰ امام ناصر بن مرشد یعربی (حک ۱۰۳۴-۱۰۵۹)
- ۱۳۳ امام سلطان بن سیف یعربی (اول) (حک ۱۰۵۹-۱۰۹۰)
- ۱۳۷ روابط سلطان با اسماعیل بن قاسم، حاکم یمن
- ۱۴۱ امام بالعرب بن سلطان یعربی (حک ۱۰۹۰-۱۱۰۴)
- ۱۴۱ داستان احداث مدرسه قلعه جبرین
- ۱۴۴ داستان نامه جعلی به سلطان عثمانی

- ۱۴۸ امام سیف بن سلطان یعربی (اول) (۱۱۰۴-۱۱۲۳)
- ۱۵۱ امام سلطان بن سیف یعربی (دوم) (حک ۱۱۲۳-۱۱۳۱)
- ۱۵۵ امام مهنا بن سلطان بن ماجد یعربی (حک ۱۱۳۱-۱۱۳۳)
- ۱۵۶ امام یعرب بن بلعرب بن سلطان یعربی (حک ۱۱۳۳-۱۱۳۴)
- ۱۵۷ ادامه کشمکش بر سر قدرت
- ۱۵۸ اعزام نیروی نادر شاه ایران به عمان
- ۱۶۰ پایان حکومت خاندان یعربیها
- ۱۶۱ دسدهای امامت یعربیها

دوره نهم امامت حکومت آل بوسعید

- ۱۶۶ دوره نهم امامت حکومت آل بوسعید
- ۱۶۶ احمد بن سعید بن سعید (حک ۱۱۶۱-۱۱۹۶)
- ۱۷۱ امام سعید بن احمد (حک ۱۲۰۶-۱۲۰۷)
- ۱۷۲ حمد بن سعید (حک ۱۲۰۳-۱۲۰۶)
- ۱۷۶ سلطان بن احمد آل بوسعیدی (حک ۱۲۰۷-۱۲۱۹)
- ۱۷۹ سلطان سعید بن سلطان (حک ۱۲۱۹-۱۲۷۳)
- ۱۸۲ سلطان ثوینی بن سعید بن سلطان (حک ۱۲۷۳-۱۲۸۲)
- ۱۸۳ حمله وهابیهای سعودی به عمان
- ۱۸۵ سلطان سالم بن ثوینی آل بوسعیدی (حک ۱۲۸۲-۱۲۸۵)
- ۱۸۷ امام عزان بن قیس (حک ۱۲۸۵-۱۲۸۷)
- ۱۸۷ سلطان ترکی بن سعید آل بوسعیدی (حک ۱۲۸۷-۱۳۰۵)
- ۱۸۹ سلطان فیصل بن ترکی (حک ۱۳۰۵-۱۳۳۱)
- ۱۹۱ سلطان تیمور بن فیصل بن ترکی آل بوسعیدی (حک ۱۳۳۱-۱۳۵۰)
- ۱۹۵ سلطان سعید بن تیمور آل بوسعیدی (حک ۱۳۵۰-۱۳۹۰)
- ۱۹۶ شورشیان کمونیستی در ظفار

دوره دهم و آخرین حکومت امامت اباضیان

۲۰۰	دوره دهم و آخرین حکومت امامت اباضیان
۲۰۰	امام سالم بن راشد خروسی (حکما ۱۳۳۱-۱۳۳۸)
۲۰۰	امام محمد بن عبد الله خلیلی (حکما ۱۳۳۸-۱۳۷۳)
۲۰۱	امام غالب بن علی هنائی (حکما ۱۳۳۷-؟)
۲۰۳	منابع کتاب

سکال گیری امامت اباضیان در عمان

	مقاله پیوست: نویسنده د. صادق عبادی
	سکال ۴۰۴ امامت اباضیان در عمان
۲۰۶	از آغاز اسلام تا سرده آل بویه (سال ۴۴۷)
۲۲۹	منابع مقاله پیوست

مقدمہ نویسندہ

حمد و سپاس خدا را و نیایش بر محمد و خاندان و یاران او.

از آن جایی که علم تاریخ، بناسنامه تلاش و حرکت بشریت است، اهمیت خاصی دارد. تلاش هایی که بشر در پهنه گوناگون ابعاد مختلف اعم از سیاسی، نظامی، اجتماعی، فکری، علمی، تمدن، اقتصادی و دیگر امور انجام داده، در منابع تاریخ ثبت و ضبط است. بیهوده نیست که علم تاریخ ابو العلوم یا پدر دانش ها خوانده شده؛ چرا که نخستین دانش بوده و راهی است به دیگر دانش ها. با این دید، در صدد برآمدم تا خلاصه ای تاریخ سرزمین عمان را در قالب کتابی عرضه کنم، تا مقدمه ای باشد برای کتاب دیگری که ابعاد سیاسی، نظامی، تمدنی، فکری و اجتماعی تاریخ عمان را به تفصیل در برگیرد. در آن کتاب از تاریخ پژوهی استفاده کرده و از روش های تطبیقی و تحلیلی و استدلال بهره خواهم گرفت.

عنوان این کتاب را الوسيط في التاريخ العماني گذاشتم به معنای مختصری در تاریخ عمان باشد و تلاشم بر این بوده است که روش میانه و غیر جانبدارانه‌ای

را در تمام جنبه‌ها، از جمله روش نگارش، طرح مطالب، تحلیل و ایده‌ها، رعایت کنم. در این کتاب، که تاریخ سرزمین عمان را از باستان تا عصر حاضر در بردارد، تلاش شده تا برخی دوره‌های تاریخی با برخی دوره‌های دیگر ربط داده شود چراکه گاهی به دلیل تصحیف و اشتباه در برخی منابع تاریخی مطالب تحریف شده و برخی دوره‌های تاریخی با برخی دیگر، در هم آمیخته است.

از طرفی برای این که اختصارگرایی در متن را زیر پا نگذاشته باشم، تحلیل‌های مردم را در بخش پاورقی ثبت کرده‌ام. امیدوارم این کتاب پاسخی درخور به سئوای کسانی که خواهان شناختی کوتاه از تاریخ عمان هستند. به گمانم در این کتاب علاوه بر اطلاعات و پژوهش‌های تاریخی، تحلیل و نتیجه‌گیری‌هایی در ارتباط با حادّث تاریخی ارائه شده است که در منابع دیگر یافت نمی‌شود.

به نظر من، حوادث تاریخ به دو روش تاریخ‌نگاری با رویکرد عقیدتی یا تاریخ‌نگاری روشمند نگارش می‌یابد. در روش اول، تاریخ‌نگار به رویدادهای تاریخی و شخصیت‌های آن از منظر عقیده و باور خود نگاه کرده و به عنوان مثال می‌گوید «خداوند، فلانی را درهم کوبید» و یا «خداوند فلانی را ظفر بخشید»، و این نوع نگارش از نگاه عقیدتی او نسبت به رویدادها یا اشخاص نشأت می‌گیرد. اما در روش دوم، تاریخ‌نگار از اصل رویدادها و شخصیت‌های تاریخی همان گونه که بوده‌اند، یاد می‌کند و نقش عقیده و دین خود را در نگارش تاریخ دخالت نمی‌دهد.

من در این کتاب تلاش نمودم که روش دوم یعنی تاریخ‌نگاری روشمند را در پیش گیرم. اما این که گاهی در کتاب سایه و ردپای دین دیده می‌شود بخاطر

این است که سرتاسر دوره‌های تاریخی عمان بر اساس دین بوده، چون بن مایه تاریخ عمان را یا امامان دینی و یا عالمان دینی تشکیل داده‌اند.

من در این کتاب دو نکته را قابل یادآوری می‌دانم:

یکم، سرزمین عمان از زمان فرمانروایی مالک بن فهم ازدی [پیش از اسلام] تا کنون^۱ تحت فرمانروایی هیچ بیگانه‌ای قرار نگرفته و مردم عمان همیشه خود حاکمیت بر سرزمین خود را در اختیار داشته‌اند. حتی در برخی دورهای کوتاه مدت که حکومت عمان تحت نفوذ قدرت‌های بیگانه بوده، بازهم اداره مور آن دست خود عمانی‌ها صورت می‌گرفته است. این مسأله از این جهت حائز اهمیت است که در سرزمین‌های دیگر کم سابقه و یا بی سابقه بوده است.^۲

دوم مردم سرزمین عمان در دوازدهم، تاریخ طعم استقلال [از حکومت مرکزی] را به معنای واقعی چشیده‌اند. آن‌ها هستند از حکومت امویان، با تمام قدرت و عظمتی که داشت و هم چنین از حکومت عباسیان مستقل باشند. حتی حکومت عثمانی نیز که بر اکثر سرزمین‌های جهان عرب [از جمله عراق، شام، بخش‌هایی از سرزمین عربستان و مصر] تسلط داشتند نتوانستند سرزمین عمان را زیر نفوذ خود درآورند. این سه حکومت، هر کدام در سده‌های بزرگ اسلامی بوده که با قدرت و گسترده‌گی‌شان بر تمام سرزمین‌های عرب و مسلمانان، به جز عمان، مسلط شدند. دلیل این امر آن بوده که مردم عمان اراده بر حفظ استقلال داشته و موفق به حفظ آن شدند.

۱. به جز دوره‌های کوتاهی که به آن در همین کتاب اشاره خواهد رفت. [*]

۲. از آغاز تاریخ اسلام، سرزمین‌هایی چون عراق، شام، ترکیه، مصر و بخشی از ایران در سه سده نخست، همواره توسط فاتحان مسلمان برآمده از سرزمین‌های دیگر کشورهای فرمانروائی می‌شدند. [*]

پایان کلام این که این کتاب مختصری است در باب تاریخ سرزمین عمان.
خداوند توفیق راستی در گفتار و رفتار را به ما عنایت کند.

احمد سعود سیابی

مسقط-عمان

۲۵، جمادی دوم، ۱۴۳۲ قمری

۸، خرداد، ۱۳۹۰ شمسی

www.ketab.ir